

P6_TA(2006)0084

Cilvēktiesības Čadā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par cilvēktiesību stāvokli Čadā

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā ĀAK un ES Nolīgumu, kas parakstīts 2000. gada 23. jūnijā Kotonū (Kotonū nolīgums) un it īpaši tā 8. pantu par politisko dialogu,
- ņemot vērā viedokļu apmaiņu Attīstības komitejas sanāksmē 2006. gada 20. februārī,
- ņemot vērā ĀKK un ES Apvienotās parlamentārās asamblejas rezolūciju par stāvokli Sudānā, kas steidzamības kārtā pieņemta 2005. gada 21. aprīlī Bamako (Mali)¹,
- ņemot vērā 2004. gada 16. septembra rezolūciju par Dārfūras reģionu Sudānā² un 2005. gada 12. maija rezolūciju par Sudānu³,
- ņemot vērā ziņojumu, ko sagatavojusi *ad hoc* delegācija, kura bija nosūtīta uz Sudānu un Čadu laikā no 2004. gada 2. līdz 7. septembrim,
- ņemot vērā 2001. gada 14. jūnija rezolūciju par prezidenta vēlēšanām Čadā⁴,
- ņemot vērā 2000. gada 20. janvāra rezolūciju par cilvēktiesību pārkāpumiem, kas saistīti ar Čadas un Kamerūnas naftas ieguves un naftas vada būves projektu⁵,
- ņemot vērā dokumentu „Sadarbības stratēģija un indikatīvā programma 2002.–2007. gadam”, ko Čadas Republikas valdība un Komisija ratificēja 2002. gada 11. februārī,
- ņemot vērā 1998. gada 18. jūnija rezolūciju par Čadas un Kamerūnas projektu un cilvēktiesību pārkāpumiem, kas izdarīti laikā no 1997. gada oktobra līdz 1998. gada martam⁶,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības Padomes 2005. gada 24. marta Rezolūciju Nr. 1590 (2005) par ANO misijas Sudānā (*MINUS*) izveidi,
- ņemot vērā Āfrikas Savienības Miera un drošības padomes 2005. gada 20. oktobra lēmumu palielināt Āfrikas Savienības misijas Sudānā (*AMIS*) karavīru skaitu šajā valstī no trijiem simtiem 2004. gadā līdz 6964 karavīriem pašlaik,
- ņemot vērā Āfrikas Savienības Miera un drošības padomes komitejas 2006. gada 12. janvāra ziņojumu par stāvokli Dārfūrā,

¹ OV C 272, 3.11.2005., 43. lpp.

² OV C 140 E, 9.6.2005., 153. lpp.

³ Pieņemtie teksti, P6_TA(2005) 0178.

⁴ OV C 53 E, 28.2.2002., 404. lpp.

⁵ OV C 304, 24.10.2000., 211. lpp.

⁶ OV C 210, 6.7.1998., 210. lpp.

- ņemot vērā Āfrikas Savienības Miera un drošības padomes 2006. gada 12. janvāra lēmumu pagarināt *AMIS* mandātu līdz 2006. gada 31. martam,
 - ņemot vērā Čadas un Sudānas nolīgumu, kas saistībā ar abu valstu saspīlētajām attiecībām ir parakstīts Tripolē 2006. gada 8. februārī,
 - ņemot vērā visas attiecīgās Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības Padomes rezolūcijas, it īpaši 2005. gada 31. marta Rezolūciju Nr. 1593 (2005) par stāvokli Sudānā un ziņojumu, ko saskaņā ar Drošības Padomes Rezolūciju Nr. 1564 (2004) sagatavoja ANO ģenerālsēkretāra izveidotā starptautiskā Dārfūras notikumu izmeklēšanas komisija,
 - ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas un Sudānas valdības 2004. gada 5. augustā parakstīto rīcības plānu Dārfūrā,
 - ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas 2005. gada 26. aprīļa ziņojumu par stāvokli Sudānā,
 - ņemot vērā Čadas un Pasaules Bankas 1999. gadā noslēgto nolīgumu par naftas ienākumu pārvaldības programmu,
 - ņemot vērā Āfrikas Cilvēktiesību un tautu tiesību hartu,
 - ņemot vērā 1999. gada 11. janvārī pieņemto Čadas Republikas Likumu Nr. 001/PR/99 par naftas ienākumu pārvaldību,
 - ņemot vērā Attīstības un sadarbības komitejas 2001. gada 22. februāra ziņojumu par Čadas un Kamerūnas naftas vada būves projektu, kuru papildina ziņojums, ko iesniedza Delegācija Čadā un Kamerūnā, kura tur atradās no 2000. gada 23. līdz 30. martam,
 - ņemot vērā Reglamenta 91. pantu un 90. panta 4. punktu,
- A. atgādinot, ka Čadas prezidenta vēlēšanas ir paredzēts organizēt 2006. gada maijā vai jūnijā;
 - B. tā kā 2006. gada aprīlī/maijā paredzētās parlamenta vēlēšanas ir pārceltas;
 - C. tā kā Čadas Nacionālā asambleja ir pieņēmusi Likuma Nr. 001/PR/99 grozījumus par naftas ienākumu pārvaldību;
 - D. tā kā Pasaules Banka ir apņēmusies Čadā mazināt nabadzību, likt pamatus ilgstošai izaugsmei un piedāvāt iespēju uzlabot attīstības perspektīvas;
 - E. tā kā Čadas valdība vēlas paplašināt nākamajām paudzēm paredzēto līdzekļu 10% izmantošanu, atvēlot tos arī teritoriālai pārvaldei un drošībai un tā kā Pasaules Banka šā iemesla dēļ ir bloķējusi apropriāciju izmaksu 124 miljonu dolāru apjomā, ko Starptautiskā Attīstības asociācija (*IDA*) ir piešķīrusi Čadai, lai finansētu astoņus pašreiz īstenotos projektus, kuru kopējās izmaksas ir 297 miljoni dolāru;
 - F. tā kā Čadas valdība uz Pasaules Bankas lēmumu ir reaģējusi, parakstot nolīgumus ar Ķīnu un Taivanu par citu savu naftas atradņu izmantošanu;
 - G. tā kā Čada ir viena no pasaules nabadzīgākajām valstīm un tā kā tajā tikai 27 procentiem iedzīvotāju ir iespēja izmantot dzeramo ūdeni;

- H. atgādinot, ka Čadā ir ievērojamas dabas bagātības lauksaimniecības, lopkopības, zvejniecības attīstībai un pirmām kārtām jau kalnrūpniecības, kā arī naftas resursi, kas interesē daudzas valstis un starptautiskos uzņēmumus;
- I. uzsverot, ka šajā valstī kara, sausuma un bada dēļ dzīves apstākļi ir ārkārtīgi grūti un ka valsts iestādes, kā arī infrastruktūras ir jūtami degradējušās;
- J. tā kā Čadā apmēram 80% iedzīvotāju ir analfabēti, kas cieš no nepietiekama uztura klimata dēļ, kā arī no slimībām, kas saistītas ar ūdeni, un epidēmijām;
- K. tā kā vārda brīvība tiek ierobežota, par ko liecina tas, ka Iekšlietu ministrija divreiz ir slēgusi raidstaciju *Radio FM Liberté*;
- L. satraukts par draudiem, kam pakļautas cilvēktiesību aizstāvju apvienības Čadā;
- M. tā kā teritorijās, kur atrodas naftas iegulas, bez atlīdzības tiek konfiscēta zeme, kas pieder zemniekiem;
- N. satraukts par dažādiem bruņotiem iebrukumiem Čadas austrumu pierobežā, sakarā ar kuriem tiek vainota Sudāna, ka tā apbruņo un finansē nemierniekus, un par biežajām bruņotajām sadursmēm starp Čadu un Sudānu;
- O. tā kā 2005. gada 6. jūnijā Starptautiskā Krimināltiesā, kas izveidota noziegumiem, kuri izdarīti, Dārfūrā pārkāpjot starptautiskās tiesības, ir sākusi izmeklēšanu par Sudānas valdības, džandžavīdu (*Djandjaweeds*) milicijas un nemiernieku kustību rīcību;
- P. satraukts par secinājumiem, ko 2005. gada 11. decembrī pauda *Juan Mendez*, ANO Ģenerālsēkretāra īpašais padomnieks genocīda novēršanas jautājumos, paziņodams, ka *MINUS* un *AMIS* misijas faktiski ir bijušas neveiksmīgas, jo cilvēktiesību pārkāpumu skaits nav mazinājies, bet, gluži pretēji, palielinājies;
- Q. tā kā Dārfūras krīze ir izšķirošs pārbaudījums Āfrikas Savienības Miera un drošības padomei;
- R. tā kā Āfrikas Savienības dalībvalstīm nav ne pietiekamu cilvēkresursu, materiālo un finanšu resursu, ne arī mandāta, kāds nepieciešams, lai risinātu šādu situāciju tik plašā teritorijā;
- S. tā kā *AMIS* nostiprināšanai laikā no 2005. gada 1. jūlija līdz 2006. gada 30. jūnijam vajadzīgi 252,4 miljoni ASV dolāru, t.i., 54% no kopējā budžeta un tā kā līdz 2005. gada 31. oktobrim bija saņemti tikai 65,4 miljoni ASV dolāru, t.i., ceturtdaļa no kopējās nepieciešamās summas;
- T. tā kā līdzekļi, kas līdz šim saņemti *AMIS* nostiprināšanai, jau ir gandrīz iztērēti un tā kā finansiālie ierobežojumi ir tādi, ka Āfrikas Savienībai vajadzēja samazināt atlīdzību militārajiem novērotājiem;
- U. tā kā papildus ir vajadzīgi 4,6 miljoni dolāru, lai segtu izdevumus citās budžeta pozīcijās un atbalstītu šo misiju līdz 2006. gada 31. martam;
- V. tā kā 2006. gada 3. februārī ANO Drošības Padome aicināja izstrādāt plānus, kā ANO spēkiem Dārfūrā aizstāt Āfrikas Savienības spēkus;

- W. tā kā patlaban ir skaidri zināms, ka Dārfūrā notiks Āfrikas Savienības spēku nomaiņa ar ANO spēkiem, kā arī tas, ka tiks izvietots daudz vairāk karavīru, lai novērstu uzbrukumus civiliedzīvotājiem un atbruņotu džandžavīdu miliciju;
- X. tā kā bažas rada tas, ka pieaug tādu uzbrukumu skaits, kuri vērsti pret ciematiem Čadā, kā arī pret nometnēm un humānās palīdzības darbiniekiem Dārfūras rietumu daļā un kuri padara reģionu ļoti bīstamu starptautiskajām humānās palīdzības organizācijām, no kurām tikai dažas darbojas tieši pierobežas zonā;
- Y. tā kā Dārfūras konflikta rezultātā vairāki miljoni cilvēku ir miruši, apmēram 1,65 miljoni pārvietoti un 200 000 devušies bēgļu gaitās uz Čadu, turklāt konflikts vēl nav beidzies, un tā kā kopējais personu skaits, kurus skāris šis konflikts, tuvojas 2,5 miljoniem;
- Z. tā kā uzbrukumu rezultātā daudzas uz Čadu pārvietotās personas ir zaudējušas lielāko daļu savas ražas un dzīvo pagaidu mītnēs un tā kā pārtikas rezervju iztukšošanās dēļ var rasties nopietns uzturlīdzekļu trūkums;
- AA. tā kā šajā valstī stāvoklis cilvēktiesību jomā pasliktinās, par ko liecina jauni un jauni vardarbības akti, vārda brīvības ierobežojumi, drošības spēku veiktas slepkavības bez tiesas sprieduma, kā arī nabadzība un slikta izturēšanās, no kā īpaši cieš sievietes un bērni;
- AB. tā kā 2005. gada 24. janvārī Āfrikas Savienība nolēma izveidot juridisko ekspertu grupu, kuras pilnvarās būs izvērtēt „izmantojamās iespējas”, lai tiesātu Čadas bijušo diktatoru *Hissène Habré*, kurš kopš 1990. gada ir patvēries Senegālā,
1. pauž bažas par vispārējo stāvokli Čadā, it īpaši cilvēktiesību jomā;
 2. ar bažām atgādina, ka civiliedzīvotāji, kuri jau cietuši no sausuma un bada, neko negūst no Likuma Nr. 001/PR/99 un naftas pārdošanas ienākumiem, kas mērāmi miljardos dolāru, kā arī uzsver, ka labums no Čadas naftas bagātībām pirmām kārtām jāsaņem Čadas iedzīvotājiem;
 3. nosoda to, ka nākamo paaudžu un cietušo iedzīvotāju fondam ir anulēti 10% naftas ienākumu, piešķirot tos „prioritārām nozarēm”, no kurām daļa attiecas uz militāriem izdevumiem;
 4. prasa Čadas valdībai skaidri un pārredzami norādīt, kā tiek izmantoti naftas ienākumi;
 5. prasa Čadas valdībai naftas ienākumu līdzekļus paredzēt attīstībai, it īpaši dzeramā ūdens nodrošināšanai, veselības aprūpei un izglītībai, kā arī vēlēšanu organizēšanai;
 6. prasa Čadas valdībai izstrādāt gada plānu valsts attīstībai un publiskot to;
 7. atzīmē Čadas valdības gatavību ņemt vērā starptautiskās sabiedrības atzinumus, taču uzsver, ka nepieciešams daudz aptverošāks dialogs un atklātība;
 8. ir gandarīts par Cilvēktiesību ministrijas radīšanu Čadā, prasa, lai ministrijas amatpersonas sadarbotos ar pilsonisko sabiedrību un konkrētizētu valsts rīcības programmu cilvēktiesību jomā, kā arī aicina Komisiju sekot šim procesam;
 9. aicina Padomi, Komisiju un dalībvalstis izdarīt spiedienu uz Čadas valdību, lai tā

nostiprinātu tiesiskumu, likvidētu nesodāmības gaisotni un izbeigtu cilvēktiesību pārkāpumus, kas it īpaši tiek izdarīti pret Likuma Nr. 001/PR/99 grozījumu projekta pretiniekiem;

10. prasa Čadas valdībai izbeigt jauno kareivju piespiedu mobilizēšanu valdības armijā;
11. pauž bažas par kārtības uzturēšanas spēku un bruņoto grupējumu veiktajām represijām pret iedzīvotājiem un opozīcijas atbalstītājiem; mudina kārtības uzturēšanas spēkus un armiju atturēties no jebkādam represijām pret civiliedzīvotājiem un izbeigt bruņotu grupējumu darbību;
12. aicina misiju *AMIS* nekavējoties mainīt situāciju, lai uzlabotu civiliedzīvotāju aizsardzību un pierādītu, ka *AMIS* spēj Dārfūrā aizstāvēt civiliedzīvotājus;
13. aicina Padomi, Komisiju, dalībvalstis, Apvienoto Nāciju Organizāciju un Āfrikas Savienību visos iespējamajos veidos izdarīt spiedienu uz Sudānas valdību, lai tā pārtrauktu mazināt *AMIS* pasākumu efektivitāti;
14. prasa, lai Padome, Komisija, dalībvalstis, Apvienoto Nāciju Organizācija un Āfrikas Savienība nodod daudz lielākus finanšu, materiālos un militāros resursus misijai *AMIS*, kuru ir novājinājuši nopietni finansiāli, loģistiski un cita veida ierobežojumi;
15. nosoda uzbrukumus, kurus kopš decembra vidus izdara džandžavīdu milicija, kura reizēm varētu būt darbojusies ar Sudānas valdības palīdzību, it īpaši izmantojot kaujas helikopteru atbalstu pret 40–85 ciematiem Adrē dienvidu apvidū Borotas reģionā Čadā, kurus pēc tam ir pametuši iedzīvotāji, kas patlaban ir bez pajumtes;
16. ir gandarīts par Čadas un Sudānas nolīgumu, kas noslēgts Tripolē 2006. gada 8. februārī, un aicina abas valstis pilnībā ievērot savas saistības;
17. aicina Čadas un Sudānas valdības stingrāk kontrolēt vieglo un kājnieku ieroču tirdzniecību šajā reģionā;
18. uzsver, cik nopietnas problēmas Dienvidsudānā rada lauka mīnas un izšautā, bet nesprāgušī munīcija (*UXO*), un aicina Padomi, Komisiju, Čadas un Sudānas valdību, ANO un citas iesaistītās puses nekavējoties sākt mīnēto zonu attīrīšanu, palīdzības sniegšanu upuriem un riskam pakļauto iedzīvotāju izglītošanu, lai no mīnām atbrīvotu ceļus un pārvietotajām personām, kā arī bēgļiem ļautu atgriezties mājās;
19. neatlaidīgi aicina Čadas valdību respektēt demokrātiskās diskusijas par stāvokli valstī, kā arī par naftas ieguves projektu Dobas reģionā;
20. aicina Čadas valdību saskaņā ar tās konstitucionālajām saistībām ātrāk noteikt oficiālo kalendāru ne tikai nākamajām prezidenta vēlēšanām, bet arī pašvaldību vēlēšanām un nodrošināt neatkarīgas valsts vēlēšanu komitejas objektivitāti;
21. ir pārliecināts, ka vēlēšanu process nevar būt efektīvs un pārredzams, ja ir apdraudētas viselementārākās vārda brīvības tiesības;
22. aicina Eiropas Savienību, kad vajadzīgie apstākļi ir nodrošināti, nosūtīt uz Čadu vēlēšanu novērošanas misiju, lai sekotu vēlēšanu procesa gaitai un veicinātu veiksmīgu to norisi;

23. atgādinot organizācijas *Transparency International* 2005. gada 18. oktobra ziņojumu, saskaņā ar kuru Čada ir viena no finansiāli nepārredzamākām valstīm, neatlaidīgi prasa Čadas valdībai ātrāk novērst un izbeigt korupciju, kā arī pierādīt valsts izdevumu pārredzamību;
24. mudina valdību organizēt informācijas kampaņas par vēlēšanu norisi un veicināt vēlēšanu kampaņas veiksmīgu gaitu miermīlīgā un demokrātiskā gaisotnē;
25. neatlaidīgi prasa veicināt būtisku un ātru progresu ekonomikas un sociālajā jomā, it īpaši izglītībā un profesionālajā izglītībā, veselības aprūpē un sociālajā nodrošināšanā;
26. pauž vēlmi, lai šo progresu papildinātu panākumi demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību nostiprināšanā, it īpaši attiecībā uz vārda brīvību, biedrošanās brīvību un preses brīvību;
27. aicina Čadas valdību radīt labvēlīgus apstākļus Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanai, kurus noteikusi un apstiprinājusi Apvienoto Nāciju Organizācija;
28. prasa Čadas valdībai izbeigt sieviešu pakļaušanu un segregāciju, kā arī bērnu darba ekspluatāciju un it īpaši jaunu kareivju izmantošanu;
29. uzskata, ka cilvēktiesību ievērošana un politiskais plurālisms ir būtiski nosacījumi, lai iedzīvotāji varētu aizstāvēt savas likumīgās intereses, piedalīties lēmumu pieņemšanā un, kā secināts pēdējā izpētē, lai novērstu nabadzību;
30. aicina Padomi, Komisiju un starptautisko sabiedrību Sudānas bēgļiem un Čadas iedzīvotājiem, kas viņus uzņē, arī turpmāk sniegt humāno palīdzību un atbalstu attīstībai, kā arī abu šo valstu pilsoniskās sabiedrības padarīt par miera procesa partneriem;
31. aicina visus naftas uzņēmumus pilnībā pārņemt iniciatīvu par ieguves rūpniecības uzņēmumu pārredzamību un starptautiskos principus par brīvprātīgajiem drošības pasākumiem; aicina Komisiju uzraudzīt šo procesu saskaņā ar savām politiskajām nostādnēm par uzņēmumu sociālo atbildību;
32. prasa Čadas bijušo diktatoru *Hissène Habré*, kurš kopš 1990. gada ir patvēries Senegālā, beidzot tiesāt Āfrikā vai izdot viņu un tiesāt Beļģijā, lai nodrošinātu likumīgu un taisnīgu tiesas prāvu atbilstīgi Starptautiskajai konvencijai pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgiem, necilvēcīgiem vai cieņu pazemojošiem sodīšanas vai apiešanās veidiem;
33. aicina Āfrikas Savienību *Hissène Habré* tiesas prāvas sakarā uzņemties konkrētas saistības, lai izvairītos no starptautiskās sabiedrības kritikas;
34. aicina Komisiju sākt strukturētu politisko dialogu Kotonū Nolīguma 8. panta nozīmē un informēt Attīstības komiteju par šajā dialogā gūtajiem panākumiem un rezultātiem;
35. uzdod tā priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām, ĀKK un ES Ministru padomei, Čadas un Sudānas prezidentiem, valdībām un parlamentiem, kā arī Pasaules Bankai un nevalstiskajai organizācijai „Čadas Asociācija cilvēktiesību veicināšanai un aizstāvībai”.